

# LOKAL FORVALTNINGSPLAN FOR GRÅGÅS ØRLAND OG BJUGN KOMMUNER

Planperioden følger jaktidsperioden fram til utgangen av mars 2017

Landbrukskontoret i Ørland/Bjugn har tatt initiativ til rulleringen av eksisterende forvaltningsplaner i Ørland og Bjugn kommuner på bakgrunn av at grågås i mange områder er et økende problem, samt oppfordringer fra grunneiere som ønsker en enklest mulig forvaltning for å kunne avverge beiteskader i forbindelse med høsttrekket. Godkjent plan gir mulighet for jaktstart 15 dager før ordinær jakt begynner den 10. august.

Forvaltningsplanen viderefører "Lokal forvaltningsplan for grågås i Ørland kommune 2007-2012" og "Lokal forvaltningsplan for grågås Bjugn kommune 2007-2012," vedtatt av Landbruksnemnda i Ørland/Bjugn 20.06.2007, og godkjent av Fylkesmannen i Sør-Trøndelag 06.07.2007. Den nye planen lages felles for begge kommunene. Planen bygger på tidligere erfaringer, og nye forslag til tiltak framkommet i møtet med grunneierne i berørte områder i begge kommunene 16. april 2013.

Målet er at planen skal være et hjelpemiddel til å kunne forvalte grågåsbestanden, og på en forsvarlig måte kunne skape en situasjon både folk og gjess kan leve med. Den skal også bidra til å sette søkelys på at grågås er en ressurs som kan gi større økonomisk avkastning enn i dag, samt å prøve ut evt. nye tiltak som kan dempe konflikten mellom grågås og landbruk.

## RULLERING AV PLAN

Følgende personer har bidratt i arbeidet med utarbeiding av planen:

Jostein Solbue	Grande	7130 Brekstad	Grunneier (Grandefjæra)
Ole Martin Aune	Solheim	7152 Storfosna	Grunneier (Storfosna)
Inge Mikkeltaug	Tarva gård	7166 Tarva	Grunneier (Tarva)
Inge Schanke	Tøndel	7165 Oksvoll	Grunneier (Nes), repr. fra Forsvaret sin BRP - avd. (Brann, redning og plasstjeneste).
Stein Erik Moxnes	Valøy	7167 Vallersund	Grunneier (Valsøya)
Berit Langdahl Andresen	Landbrukskontoret i Ørland/Bjugn		Landbruksveileder
Edmar Bakøy	Landbrukskontoret i Ørland/Bjugn		Skogbrukssjef/viltansvarlig
Tine Søfteland	Landbrukskontoret i Ørland/Bjugn		Spesialrådgiver landbruk

I tillegg har andre grunneier som er berørt av gåseproblematikken kommet med innspill.

## KORT OPPSUMMERING AV TIDLIGERE ERFARINGER

I løpet av de årene kommunene har hatt forvaltningsplaner har erfaringene vært mange. Det viktigste har vært at årene er forskjellige. Tiltak må kunne iverksettes på kort tid for å være skadeforebyggende. Det viser seg å være vanskelig å ha konkrete oppfølgingsplaner basert på forrige års erfaringer - neste år er ulikt og passer ikke inn i planlagte tiltak. Flexibilitet i forhold til hvilke tiltak og hvilket tidspunkt må bestemmes avhengig av det enkelte året, og skal man arbeide godt med dette er det ganske ressurskrevende.

Den eneste sikre konklusjonen er at mengde gås øker, beitemønstret varierer noe, nye områder tas i bruk hvert år både til hekking og beiting, og tidspunktene for registrering av ankomst har blitt noe tidligere for hvert år - både om våren og når den kommer inn til fastlandet på høsten. Unntaket er i år hvor gåsa har kommet ca 14 dager senere enn normalt pga. kald vår.

## MÅL FOR FORVALTNINGSPLANEN 2013-2017

Forvaltningsplanen for Ørland og Bjugn 2013-2017 har som hovedmål å sette fokus på mest mulig effektive tiltak som kan begrense konflikten mellom landbruk og gjess. Dette gjøres med bakgrunn i

de erfaringer som er høstet gjennom arbeidet med tidligere planer, samt å sette fokus på gås som opplevelsesverdi og ressurs. Det er et uttrykt ønske fra grunneiere at det fortsatt ønskes gress og gode leveområder for gress i kommunene, at gås skal representere en opplevelsesverdi både i form av å kunne iakttas og oppleve arten, og å kunne høste av den. Ettersom bestanden er for stor, er det ønskelig å redusere den til et nivå som er akseptabelt i forhold til god landbruksdrift. Planen er utarbeidet med utgangspunkt i dette, og å sette fokus på en mest mulig hensiktsmessig forvaltning. Grågåsa er en ressurs, hvor nasjonale og internasjonale forpliktelser må ivaretas, og der miljøhensyn og landbrukshensyn må avveies.

### **Delmål**

- Sette fokus på grågåsa sin kvalitet i form av opplevelsesverdi og høstbar ressurs.
- Evaluere resultatene av iverksatte tiltak og tidligere utprøvde tiltak for å redusere beiteskader.
- Prøve ut evt. nye tiltak som kan dempe konflikten mellom grågress og landbruksinteresser/beiteskader. Kultiveringstiltak på tidligere dyrkamark og beiter på øyer som ikke har landbruksdrift. Aktuelle tiltak her er beitepussing og kalking mm. En av utfordringene er frakt av traktor og utstyr ut til øyene.
- Fortsette tilrettelegging for å kunne overvåke og høste en større del av bestanden mer effektivt og sikkert enn det som gjøres i dag.
- Arbeide videre med samarbeidstiltak og fokus på inntektsbringende tiltak.
- Følge utviklingen i prosjektet "Forvaltning av gress i Norge - konfliktdependente tiltak" og evt. ta i bruk resultater fra dette arbeidet.

### **Videre delmål:**

- Planen skal være helhetlig for begge kommunene, men inneholde tiltak for de områdene som gåsa finner mest attraktiv og som dermed blir påført det største skadeomfanget.
- Så langt det er mulig forsøke å oppnå en situasjon som både tar hensyn til gressenes behov og at enkeltbønder (eller andre) ikke blir påført urimelig økonomisk skade.
- Bidra til å synliggjøre problemene, men også mulighetene for opplevelse og høstingspotensiale.
- Begrense beiteskader på dyrka mark gjennom evt. endret arealbruk.
- Gi en oversikt over areal der gåsa ikke er ønsket og tiltak her (tiltaksområder).
- Gi en oversikt over areal som gåsa kan benytte og evt. tiltak her (friområder).
- Planen skal være et hjelpemiddel og grunnlag for søknader om jaktidsregulering.
- Begrense behovet for tildeling av enkeltvise skadefellinger.

Planen viderefører tidligere mål for forvaltningsplanene i begge kommunene.

### **BERØRTE AREALER**

Grunneierne ønsker fortsatt at det skal være gress i Ørland og Bjugn, og at de sikres gode leveområder, men bestanden må reduseres for å minske økonomiske tap som følge av beiteproblematikken på dyrket mark. Det er et misforhold mellom beitetilgangen i utmark og bestanden av grågåsa. Det meldes om økende bestand av grågåsa i begge kommunene, og dette er hovedårsaken til at skadeomfanget og det økonomiske tapet øker. Gåsa har også tatt i bruk nye områder, i tillegg til at den nå er "tammere." Hekking foregår stort sett på øyene i begge kommunene, spesielt på Kråkvåg, Storfosna, Tarva og Bjugnholmen.

Den store bestanden av grågåsa gjør at det blir store beiteskader i våre kommuner. Arealene som er berørt av gasseskader er både korn og grasarealer. Spesielt er det problemer om våren, men også fra midten av juli og utover sensommeren og høsten. Skaden består i direkte avlingstap både i mengde og kvalitet ved at gåsa beiter og trækker ned avlingen, men også gjødsel som foringer avlingene.

Hard tidligbeiting om våren eller sen beiting på høsten av gås på eng/beiter har betydning for årets og senere års avlinger, bl.a at avlingene går ned, ugrasmengden øker, samt at enkelte grasarter går ut raskere, noe som gjør at enga må fornyes oftere. Forsøk med kortnebbgås i Nord-Trøndelag viser at dess tidligere i veksten graset beites, jo større blir skadene. Beiting i nyspiret korn fører til at rota rykkes opp eller at spirene nedbeites så mye at modningen på kornet blir svært ujevn. Dette medfører at treskingen blir forsinket, kanskje opp i 14 dager. I tillegg kan gåsa ta med seg ugrasfrø. Spesielt på Ørlandet er en redd for at gåsa skal ta med seg floghavre som er en uønsket og meldepliktig ugrassort som kan være vanskelig å bli kvitt, og som kan gi store økonomiske konsekvenser.

## **Bjugn**

### **Tarva**

Øygruppen Tarva består av over 300 øyer og holmer, og er det området i Bjugn som er mest berørt av beiteskader fra grågås. Det blir rapportert at bestanden ser ut til å være rimelig stabil, selv om det har vært god hekking de siste 2 årene. Det er kun på Husøya at det bor folk, noe som gjør at gåsa får sitte i fred de fleste stedene.

På Tarva er det 3 aktive gårdbrukere. Alle driver med sau, i tillegg til at 2 driver med storfe (ammeku). Arealene på Tarva nyttes til grasproduksjon. Det opplyses at alt jordbruksarealet inkl. beiter er kraftig påvirket av gåsebeiting. Største problem er om våren. Det er forsøkt flere tiltak for å holde gåsa unna dyrkamarka. Forskjellig type skremming bla. med gasskanon og "hylere" er forsøkt uten at det har lyktes å berge avlingene. Det foregår noe eggssanking. Felling av skadegås hjelper, men må gjentas jevnlig. Det som hittil har hatt mest effekt, i tillegg til skadefelling, er oppspenning av tråder med ca 15 meters mellomrom over hele innmarka, men da gåsa lærte at det gikk ann å gå under trådene var det ikke aktuelt som tiltak lengre. Tiltaket er for øvrig svært arbeidskrevende når trådene må tas ned og settes opp igjen for hver gang det skal høstes gras. For å redusere beiteplagene er det en bestandsnedgang som vil avhjelpe problemene mest. Enkelte av grunneierne tilbyr jakt til grupper på høsten.

### **Nes**

Områdene ned mot sjøen fra Festholmbugta til Engsnes har størst belastning av beiteskader fra gås. Den største skaden skjer på våren. Det rapporteres om at bestanden i området er stabil til dels økende, og at noe gås overvintret. Bestanden varierer fra år til år avhengig av været/vinden, men det er generelt mye gås i området. Det dyrkes både gras og korn. En del av kornåkrene i dette området har fått store beiteskader de siste årene som følge av at store flokker på ca 300 unggjess har beitet på nyskuddene om våren. Det er foretatt forsøk på skremming, men dette har hatt svært kortvarig effekt, noe som gjør at gåsa flytter seg til områder hvor den får sitte i fred. I slike områder blir arealet helt nedbeitet. Et av disse områdene er på over 100 da. Tidligere er det prøvd med nett for å hindre at gåsa setter seg. Skadefelling virker bedre, men gåsa kommer igjen etter en periode. Grunneierne organiserer jakta på høsten, men det er få av dem som jakter selv.

### **Bjugnholmen**

Holmen leies bort som beiteområde for sau. Her representerer gåsa en konkurrent om beiteressursene, samtidig som gåsemøkk gjør beitene mindre attraktive. De siste årene har en av grunneierne gjort skjøtselstiltak for å bedre beiteområdene for sau. Dette har også resultert i bedre forhold for gåsa. Det er ikke fastboende på øya, slik at gåsa får sitte mye i fred.

### **Valsneset**

Området er utlagt som industriområde. I forbindelse med etableringen av vindmøllerparken hadde en inntrykk av at det ble mindre gås, men nå har bestanden økt igjen. Det produseres gras og korn her. I perioder kan gåseflokker gjøre stor skade på åker og eng. Enkelte steder blir graset klippet i plengrashøyde. Skremming og skadefelling blir foretatt.

## Valsøya

Øya har et stort beitetrykk av gås både på eng og beite. Det går hardt ut over grasspirene. Området har vært beitet av storfe og sau i lang tid, noe kulturlandskapet bærer tydelig preg av. Dette gjør området attraktivt for gåsa. Det er bare en driver på øya og dette fører til at beiteskadene føles ekstra godt. Skremming og skadefelling må gjentas ofte for å ha ønsket effekt. Grunneier har inntrykk av at bestanden er økende. Det foregår litt jakt i området på høsten.

## Asserøy

Det rapporteres om mye gås. Det har tidligere ikke vært noe særlig med gås i området, men nå tas stadig nye områder i bruk. Det dyrkes både korn og gras her, og det rapporteres om en del beiteskader. I noen tilfeller blir graset klippet i plengrashøyde. Det er også gås på øyene utenfor Asserøy, bl.a Adsen, Skjørøya, Madsøya og Flatøya. Tidligere har det vært jordbruksdrift på øyene, men pga. gåsemøkk og kongeørn som gir store lammetap er det liten interesse for å benytte områdene til beite.

## Mandal og Lysøysundet

I disse områdene har det tidligere ikke vært så mye problemer med grågås på dyrkamark, men bestanden er økende. Gåsa sitter nå i områder hvor det ikke har vært gås før. Som følge av bestandsøkningen har skadeomfanget tiltatt de siste årene.

Tabell 1 viser arealoversikt inkl. leid areal for berørte driftsenbeter i Bjugn pr 2012.

Sted	Gnr/bnr	Fulldyrka	Overflatedyrket	Innmarksbeite	Ute av drift	Produksjon
<b>Tarva</b>						
Inge Mikkelhaug	1/1	212	1	835		Sau/ammeku
Paul Alfred Myhre	1/2	157	6	253		Sau/ammeku
Jan Olav Grøttan	1/28	55		157		Sau
<b>Nes</b>						
Morten Berg	10/8	138				Samdrift, korn
Helmer Dybfest	11/2	111			12	Korn, førsalg
Arne P. Hansen	10/7	94			31	Førsalg
Roar Hopen	11/4	334				Korn
Hallvard Steinstø	10/6	320				Storfe, korn
Runar Schanke	11/1	310				Melk, korn
Ole Birger Nes	10/16	229				Melk, korn
<b>Bjugholmen</b>						
Birger Skuteberg (leid areal)	32/26	49	3	15		Sau
<b>Valsneset</b>						
Robert F. Melum (leid areal)	76/9	112				Gris/korn
Arve Innstrand	3/11	228	10	156		Melk
Benn Wahl	3/7	269		50		Melk, førsalg, potet
<b>Valsøya</b>						
Stein Erik Moxnes	86/1	398		178		Ammeku/sau
<b>Asserøy</b>						
Robert F. Melum	76/9	453				Gris/korn/førsalg
Jens Harald Steen	76/1	341		16	33	Melk
Lars Bugten	76/7	492		22		Melk
Ove Leseth	77/1	253	3	14		Melk

### Mandal

Ole Fjellheim	82/4	141	2		Melk
Morten Mandal	82/3	384		7	Gris/korn
Roger Mandal	82/1	99		36	Sau, førsalg
Harold Traa	82/2	117			Bortleid
Kåre Tårnes	81/8	155			Korn
<b>Lysøysundet</b>					
Rømmen Landbruk	73/8	1 028		79	Melk, korn
Jens Lysøbakk	71/8	144			Bortleid
Jarl Moen	73/9	192		31	Melk og førsalg
Til sammen		<b>6 815</b>	<b>25</b>	<b>1 842</b>	<b>83</b>

Tilsammen er 6 815 da dyrkajord, 25 da overflatedyrket, 1 842 da innmarksbeite, samt 83 da areal ute av drift berørt av gåseproblematikken. De fleste av disse driftsenhetene har noen arealer som beites og andre som ikke blir belastet med beiteskader. Vi har ikke noen fordeling på det enkelte bruk. I tillegg rapporteres det om mye gås på øyer hvor det ikke er landbruksdrift lengre.

### Ørland

Av Ørlandet sine 72 km<sup>2</sup> landareal er ca. 60 % dyrka jord. Av dette utgjør øyene Kråkvåg ca 1.0 km<sup>2</sup> og Storfosna ca 7.6 km<sup>2</sup>. I 2012 hadde Ørland totalt 134 aktive gårdsbruk. Disse drev til sammen 40 661 da dyrka jord, hvorav 17 959 da ble benyttet til eng og grøntfôrproduksjon og 22 143 da til korn. Kornarealet har steget betraktelig siden forrige planperiode, noe som gir enda større press på eksisterende grasarealer.

### Kråkvåg

På Kråkvåg er problemomfanget med gås stabilt stort og økende for hvert år. Arealet på Kråkvåg ble pr 2012 drevet av 3 aktive gårdsbruk som driver med husdyrproduksjon. De disponerer til sammen 390 da som nyttes til gras, 339 da innmarksbeite og 45 da grønnsaker/potet, totalt 774 da hvorav 729 da eller 94 % av arealet nyttes til grasproduksjon. Store deler av områdene beites av storfe, sau og lama. Det er gjort tiltak for å sette i stand flere beiteområder de siste årene. Det rapporteres årvisst om økende omfang av beiteskader, og at det er kort avstand mellom reirene.

### Storfosna

Storfosna hadde 6 aktive gårdsbruk i 2012, hvorav 4 driver med husdyrproduksjon. Siden forrige plan har arealbruken på Storfosna endret seg. Flere har solgt melkekvoten og mye av arealet nyttes til korn. I 2012 ble 1 510 da av arealet på Storfosna nyttet til gras, 269 da til innmarksbeite og 832 da til korn. Dette betyr at ca 68 % av arealet som er i drift nyttes til grasproduksjon. Til sammenligning var 95 % av arealet nyttet til gras ved forrige plan.

Det rapporteres om en merkbar økning i gåsebestanden. I tillegg tar gåsa i bruk nye områder. Beiteskadeproblematikken på Storfosna gjelder også her flere eiendommer, men spesielt eiendommen Lyngholmen gnr 60, bnr 6, Nørheim gnr 60, bnr 8 og Kløven/Myra gnr 60, bnr 13. Arealet på eiendommene nyttes til grasproduksjon. Flere eiendommer lenger inn på øya har de siste årene blitt påført forholdsvis store beiteskader.

Tidligere er det benyttet gasskanoner og "hylere" for å skremme gåsa, men tiltakene har kortvarig effekt. Det samme gjelder jaging/skremming. Gåsa flytter seg bare til andre områder hvor den får sitte i fred.

Antall hekkende par synes å øke for hvert år både på Storfosna og Kråkvåg uten at vi pr i dag har oversikt over ca antall. Det rapporteres om at det er kort avstand mellom reirene. I tillegg blir

områder som ikke holdes under oppsikt eller som er vanskelig å ha kontroll på kraftig nedbeitet. Mange har sluttet med raigras fordi de ikke får ha den i fred for gåsa.

Tabell 2 viser arealet som ble drevet på Storfosna og Kråkvåg inkl. leid areal pr 2012.

	Gnr/bnr	Fulldyrka	Overflatedyrket	Innmarksbeite	Ute av drift	Produksjon
<b>Kråkvåg</b>						
Camilla Grøntvedt	59/1			42		Sau/lama
Karl Johan Dahl	59/3	278	7	297	4	Ammeku, gulrot, potet
Bjørn Atle Skaget (leid)	59/1	150			5	Melk
<b>Totalt Kråkvåg</b>		<b><u>428</u></b>	<b><u>7</u></b>	<b><u>339</u></b>	<b><u>9</u></b>	
<b>Storfosna</b>						
Dag Erland Skattem	60/1	554			103	Korn
Ole Martin Aune	60/130	360		88		Melk
Geir Aune	60/37	143		24		Korn
Bjørn Atle Skaget	60/31	811		82		Melk
Olav Sletten	60/28	319	5	7		Melk
Agnes Elise Moen	60/8	146	4	68		Melk
<b>Totalt Storfosna</b>		<b><u>2 333</u></b>	<b><u>9</u></b>	<b><u>269</u></b>	<b><u>103</u></b>	

Totalt var det 2 761 da fulldyrket, 16 da overflatedyrket jord og 608 da innmarksbeite som ble drevet på Kråkvåg og Storfosna, samt 112 da areal som ikke var i drift i 2012.

### Fastlands Ørlandet

Det er vanskelig å anslå størrelsen på arealet som er berørt av gås på fastlands Ørlandet. Spesielt i Grandefjæra er det mye gås. I tillegg til jordbruksarealet nytter gåsa verneområdene som finnes i tilknytning til jordbruksarealene. Dette gjelder også på Storfosna og Kråkvåg. Det meldes om gås fra Garten i sør, langs hele Grandefjæra til Uthaug, og helt til Innstrand/Døsvika i nord. Området strekker seg over 30 km, og berører et stort antall aktive gårdbrukere. Dessuten er det gås i Hovsfjæra i øst. Ørland Hovedflystasjon melder om økende problemer med gås som trekker spesielt om morgenen og kvelden, noe som utgjør en flytrafikkikkerhetsproblem, i tillegg til store skader på flyene. Forsvaret ønsker å redusere bestanden i området.

De fleste eiendommene som ligger i tilknytning til **Grandefjæra** er berørte av beiting av gås, mer og mindre avhengig av året og hvordan gåsa trekker. Variasjonene fra år til år og område til område kan være store. Disse områdene er berørt fra først/midten av juli hvert år, men også i mars/april noe mer varierende fra år til år. Det blir observert gås på nye steder. Arealene i Grandefjæra nyttes fortrinnsvis til gras og kornproduksjon. I tillegg er en redd at gåsa skal spre floghavre som finnes i området. I deler av Grandefjæra foregår det organisert jakt hvor det legges ut jaktkort for salg.

Eiendommene i tilknytning til **Innstrandfjæra** og **Hovsfjæra** er også berørt på samme måte som i Grandefjæra, men en del områder om mulig i noe mindre utstrekning. I Hovsfjæra selges det jaktkort.

### TILDELING AV SKADEGÅS FELLING

Antall tildelinger av skadefellinger har de siste 3 årene ligget på ca 270-280 gress, men det varierer mye fra området til område for hvor mye av dette som faktisk felles. I en del områder er målet å skyte så lite som mulig. For mange er vissheten om at det kan gjøres tiltak raskt hvis det blir for store flokker viktig for at de ønsker å fortsette som gårdbrukere i områder hvor en er sterkt plaget av nedbeitingen av gåsa.

Tabell 3 viser tildelingen av skadegås i Ørland og Bjugn i perioden 2010 - 2012.

Område	2010	2011	2012
--------	------	------	------

<b>Storfosna - Kråkvåg:</b> Grunneiere som er med i viltstellområdet	80	80	
<b>Garten:</b> Arve Grøntvedt	10	10	10
<b>Nes:</b> Inge Schanke, Ole Birger Nes, Arne P. Hansen, Morten Berg Hallvard Steinstø, Roar Hopen, Vidar Schanke og Runar Schanke.	70	70	70
<b>Tarva:</b> Inge Mikkellaug, Paul Alfred Myhre og Jan Olav Grøtan.	60	60	60
<b>Valsøya:</b> Stein Erik Moxnes	10	10	10
<b>Valsneset:</b> Arve Innstrand og Robert F. Melum	20	20	20
<b>Fauskan:</b> Kåre Tårnes, Ole Fjellheim, Morten Mandal, Roger Mandal og Harold Traa.		10	30
<b>Asserøya:</b> Robert Melum, Ove Leseth, Jens H. Steen og Lars Bugten.			20
<b>Rømmen - Lysøysund:</b> Jarl Moen, John Olav Håbrekke, Mette og Ole Graneng, og Jens Lysøbakk.	20	20	20
<b>Grandefjæra:</b> Grandefjæra grunneierlag			30
<b>Uthaug:</b> Aslaug Merket	10		
Til sammen	<b>280</b>	<b>280</b>	<b>270</b>

## BESKRIVELSE AV FRIOMRÅDER OG OMRÅDER HVOR DET KAN JAKTES

Når det innvilges tidligjakt vil innmarka regnes som jaktområde, samt en randzone på 30 meter fra innmarka. Alt areal utenfor dette mot sjø kan nyttes som friområde.

Selv om arealbruken i Ørland/Bjugn har endret seg en del de siste årene som følge av endring i driftsform til mindre husdyrhold og beitebruk samt mer korn, er mesteparten av arealene i våre kommuner i aktiv drift. Landbrukskontoret har ikke full oversikt over arealer som ikke drives ut over det gårdbrukerne selv oppgir når de søker om produksjonstilskudd. Områdene som ikke er i drift kan nyttes til friområder. Mange av øyene utenfor fastlands Bjugn ble tidligere skjøttet med beiting. Nå er det få områder hvor dette skjer, men områdene er allikevel attraktive for gåsa.

I tillegg er det store verneområder i begge kommunen som kan nyttes som friområder for gåsa. I Ørland er det flere områder som alle er vernet i henhold til Ramsarkonvensjonen. Verneområdene har et samlet areal på ca 35 km<sup>2</sup>. Områdene er spesielt viktig som myteområde om sommeren og overvintringsområder. Grandefjæra er landets største fjære med 10 km strandlinje. Det betyr et sammenhengende tidevannsareal på 5-6 km<sup>2</sup> som tørlegges 2 ganger i døgnet. Hovsfjæra fuglefredningsområde ligger i Brekstadbukta og dekker ca 1.2 km<sup>2</sup>, hvorav ca 0.07 km<sup>2</sup> er landareal. Dette er et langgrunt fjærområde som er særlig viktig for gåsa. Her er det hvile- og beiteplass, samt overvintringssted. Verneområdet grenser til friluftsområder. I tillegg har en Innstrandfjæra fuglefredningsområde i nord. Dette verneområdet har et areal på ca 1.1 km<sup>2</sup>, hvorav ca 0.1 km<sup>2</sup> er landareal. Kråkvågsvaet fuglefredningsområde (sundet mellom Kråkvåg og Storfosna) er svært grunt. Av totalt 13 526 da er ca 400 da landareal. I verneområdet finner fuglene hvileplasser i trekkiden. I Bjugn har vi Været med Svinøya og omkringliggende holmer og sjøareal på Tarva som er vernet som landskapsvernområde. Her er også dyre- og fuglelivet fredet, noe som gjør at det er ilandstigningsforbud mellom 1. april og 1. august. I tillegg har vi Bjugnholmen som er et naturreservat på 131 da. Andre områder som er friområder for gåsa er øyene utenfor Bjugn.

Lokale forvaltningsmessige variasjoner tilpasset areal og mulighet for friområder benyttes, for å hindre at gåsa forsvinner helt ut av området. Det er tilrettelagt for jakt i området til Nordre Ørland grunneierlag. Det foregår også jaktsalg i deler av Grandefjæra, men noe av jakta "ødelegges" av at det tilbys gratis jakt hos andre grunneiere. Det opplyses for øvrig at jaktsalg har betydning for strukturen på jakta og utøvelsen av jakta. Ellers er det jevnt over lite organisering av jakta i Bjugn. Det selges jaktkort fra enkelt grunneiere eller at flere grunneiere har gått sammen, men omfanget er ikke stort. Allikevel drives det jakt i mer eller mindre grad på hele Ørlandet inkl. øyene, og i Bjugn fra Nes og nordover til Lysøysundet, samt på Tarva. Dette betyr at det høstjaktet stort sett langs hele kysten av Ørland og Bjugn.

Både Storfosna og Kråkvåg stopper pr i dag grågåsjakta når rådyrjakta begynner 25. september. Alle som vil får jakte grågås.

### **MED BAKGRUNN I TIDLIGERE PLANER ER FØLGENDE TILTAK VURDERT OG/ELLER IVERKSATT:**

- Fortløpende registrering av hardt rammede områder og nye områder som tas i bruk av gåsa hvor det må gjøres tiltak.
- Kartlegging av nye friområder etter hvert som nye arealer tas i bruk av gåsa, og skjøtsel av disse områdene hvor dette er gjennomførbart. En veksling mellom tiltaksområder og friområder over tid kan også være aktuelt. Nordre Ørland Grunneierlag har løst problemstillingen med å dele hele sitt område vekselvis med en uke tiltak og en uke friområde. På Storfosna og Kråkvåg er tiltaksområder, samt friområder kartlagt. Friområdene er tatt i bruk som storfe – og/eller sauebeite der det har vært mulig. Forutsetningen er at områdene ikke får så hard belastning av gåsa at husdyra ikke vil gå der pga. mye gåsegjødelse.
- Tidligere jaktstart tilrådes med bakgrunn i forvaltningsplanen på bakgrunn av den økningen gåsebestanden har hatt i våre kommuner med påfølgende økning i beiteskader. Jakta bør kombineres med veksling mellom områder med fredning og jakt.
- Tilrettelegging med skjul, etablering av parkeringsmuligheter og regulering av jaktområder med anvisninger på gode kart og salg av jaktkort for en bedre ressursutnyttelse. Dette er på plass i Nordre Ørland, deler av Grandefjæra og i Hovsfjæra.
- For å ivareta sikkerhet og opplevelsesmulighet for ikke jegere, og for å kvalitetssikre solgt produkt er det etablert oppsyn i Nordre Ørland i samarbeid med lensmannen. Dette kan være aktuelt flere steder.
- Arrangere jaktkurs og foredlingskurs.
- Arrangere "jegerkaffe" i august/september for å høste erfaringer der grunneiere har invitert jegerne og andre til en dialog om synspunkter/erfaringer med tiltak og tilrettelegginger som har vært gjort eller bør gjøres for å komme videre. Dette har ikke vært arrangert de siste årene.
- Samarbeid med lokal jeger og fiskerforening og informasjon om jaktmuligheter. NJFF Ørland/Bjugn legger særlig vekt på jakt av grågås i sine jegerprøvekurs. NJFF Sør-Trøndelag og Nordre Ørland grunneierlag har arrangert grågås jaktkurs i nært samarbeid med grunneierne og kommunen.
- Salg av jakta i deler av områder til grupper av jegere. Det må arbeides videre med planene om å tilby jaktpakker. Ørland har flyforbindelse til Gardermoen og Aalborg i Danmark, noe som åpner for muligheten til å trekke flere jegere til Ørland og Bjugn.
- Bedre rapportering på antall gås som er felt som følge av skadefelling.

### **DET VIDERE ARBEID**

Grunneierne har lagt ned mye arbeid med forvaltning av grågås. Tidligere har landbrukskontoret arbeidet en del med oppfølging i forhold til gås og beiteproblematikken, men etter at det har blitt færre folk på kontoret de siste årene, noe som kommer til å fortsette, har det blitt mindre tid til å følge opp tiltakene. Dette medfører at større andel av arbeidet må overlates til andre.

I planperioden skal det som tidligere rettes større fokus mot Storfosna, Kråkvåg og Tarva.

<b>IGANGSETTES</b>	<b>HVA SKAL GJØRES</b>	<b>ANSVAR</b>
2013/2017	Arbeide videre med kartlegging av muligheter for friområder, samt tiltaksområder. Oppfølging av utviklingen av disse.	Kommunen i samarbeid med grunneierne
2013/2017	Etablere og utvikle grunneiersamarbeidet.	Grunneierne i samarbeid med kommunen
2013/2014	Arbeide med endring av rammene for tidligjakt, samt åpning for vårjakt. Tiltak ovenfor Ørland Hovedflyplass (ØHF) i forbindelse med flytrafikkproblemer med store gåsetrekk.	Grunneiere/kommunene
2013/2017	Innsamling av egg, vurderes som tiltak fra år til år.	Grunneierne



2013/2017	Iverksette tilretteleggingstiltak og nødvendig organisering for naturopplevelse og jakt, arrangere studietur for å se på organisering av jakta (Sverige).	Grunneierne
2013/2017	Kurs: Foredling av grågås	Kommunen
2013/2014	Vurdere jaktoppsynkurs	Kommunen
2013/2017	Gjennomføre et evalueringsmøte hvert år	Kommunen i samarbeid med grunneierne
Vinter 2016/2017	Sluttevaluering og rullering av planen	Kommunen

Jakt på gås er ingen enkel jakt. Det er en fordel med tilrettelegging og organisering av jaktutøvelsen. Så langt er det gjort mye, men en del kan bli enda bedre enn i dag.

Det bør utarbeides rutiner for rapportering av antall felte fugl for å kunne vurdere uttak og høstingsverdi.

Det må videre legges spesiell vekt på hvilken del av bestanden som til enhver tid bør høstes (hekkegås, mytegås, trekkgås). Dette har betydning for tidspunktet det bør iverksettes jakt i de forskjellige områdene. Grunneierne ønsker at tidligjakta skal foregå lengst mulig, og lengre enn til kl. 10.00. Tidligere har det vært tillatt med tidligjakt mellom kl. 04.00 og 11.00 i våre kommuner.

Det er ønskelig med økte muligheter for uttak ved ordinær jakt som alternativ til tildeling av skadefellinger. At godkjent forvaltningsplan for grågås nå gir 15 dager tidligere jaktstart på høsten for hele Ørland og Bjugn, vil bidra til en reduksjon av tildeling av skadefellingstillatelser for mange områder, noe som vil være positivt. Det er også ønskelig med en periode med vårjakt før hekketida begynner. Det store og økende skadeomfanget skulle være god grunn til å gjøre noe med dette. Det er fortsatt ønskelig med et nært samarbeid med Fylkesmannens landbruk - og miljøvernavdeling, og NINA og Direktoratet for naturforvaltning om evt. innsamling av data. Her må grunneierne/rettighetshaverne bidra med de opplysningene som er nødvendige for at evt. jakt på disse tidspunktene skal kunne fastsettes mer permanent og utøves forvaltningsmessig forsvarlig.

Det er muligheter til å utvikle jakta videre. I tillegg kan organisering av selve jakta gjøre at en får igjen mer økonomisk, samt at uttaket blir større enn det er pr i dag. Grunneierne kan, evt. i samarbeid med kommunen, videreutvikle mulighetene for opplevelse og høsting av ressursen på fastlandet, spesielt i Bjugn, i enda større grad enn i dag.

Tiltak som fortsatt kan vurderes, som for eksempel:

- Tilby jaktkortsalg i flere områder, evt. salg til jaktlag
- Enda bedre struktur på kortsalg, noe som bedrer jaktkulturen og muligheten for inntjening
- Bedre fordeling av jegerne i jaktområdene - færre jegere i samme område/spredning over et større område
- Videreutvikling av kartmateriale
- Tilrettelegging av poster og permanente skjul
- Gåsejaktkurs
- Gjestejegere og opplæringsjakt
- Vurdere/iverksette jaktsalgsmuligheter også ut over lokalt marked - norsk/nordisk?
- Mulighet for å utvikle "en tilrettelagt jaktpakke" for tilreisende jegere med for eksempel salg av tjenester og tilbud som for eksempel:
  - Overnatting og mat
  - Utleie av lokkefugl
  - Guiding
  - Appporterende hund
  - Hjelp til å ivareta felt fugl m.m bør vurderes og utvikles

## ØKONOMISKE VIRKEMIDLER

Det er en fordel at en kan bruke sentrale viltfondsmidler som er administrert av fylkesmannen til arbeidet med oppfølgingen av planen. Det bør arbeides vider med å sette fokus på forvaltnings - problemene med grågås via landbruksoppkjøret og opp mot Landbruks - og matdepartementet og miljøverndepartementet for å få avsatt egne midler til lokal forvaltning av gås. Dette er viktig for gårdbrukerne som er rammet av beiteskader forårsaket av gåsa, da gårdbrukerne påføres store økonomiske tap i form av reduserte avlinger og/eller dårligere kvalitet på føret. Kommunalt viltfond bør først og fremst bli prioritert til andre tiltak.

## EVALUERING OG OPPFØLGING

NÅR	HVA SKAL GJØRES	ANSVAR
Fortløpende	Effekten av allerede iverksatte tiltak og hvilke tiltak som skal gjøres kommende sesong må evalueres, planlegges og følges opp	Kommunen i samarbeid med grunneierne
Vår/sommer	Iverksetting av evt. nye tiltak	Grunneierne
Vår/sommer/høst	Registrering/beregning av avlingstap etter anmodning fra grunneier	Kommunen
Høst	Sørge for innsamling av materiale og informasjon fra felte skadegjess hvis NINA ønsker det.	Grunneierne - org. av kommunen
Høst	Registrering av antall felte gjess utenfor ordinær jakt sesong.	Grunneierne - org. av kommunen
Februar/mars	Evalueringsmøte fjorårets jakt	Kommunen - grunneierne

Ansvarlig for gjennomføring av planen er Ørland kommune i nært samarbeid med berørte grunneierne.

Landbrukskontoret i Ørland/Bjugn 15.05.2013  
Tine Søfteland